

TRANSPORTRECHT: WAT DEKT DE LADING?

Reeks Jura Falconis Libri, nr. 15

TRANSPORTRECHT:
WAT DEKT DE LADING?

JURA FALCONIS
Bernard TILLEMAN
Wouter VERHEYEN (eds.)

Met bijdragen van
Jef GORREBEECK
Krijn HAAK
Marian HOEKS
Marc A. HUYBRECHTS
Wouter VERHEYEN

intersentia

Antwerpen – Cambridge

Transportrecht: wat dekt de lading?
Jura Falconis (ed.)

© 2011 Intersentia
Antwerpen – Cambridge
www.intersentia.be

ISBN 978-94-000-0193-0
D/2011/7849/39
NUR 827

Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de uitgever.

VOORWOORD

Het is ons een bijzonder genoegen om dit boek te mogen inleiden, dat de schriftelijke neerslag vormt van de studiedag van 18 mei 2010 “*Transportrecht, wat dekt de lading?*”, die eerste ondergetekende het genoegen had samen met collega prof. dr. Luc Ballon te mogen voorzitten. Daar het een van de strategische economische doelstellingen van Vlaanderen is om de logistieke draaischijf van Europa te worden, leek het Jura Falconis en het Centrum voor Rechtsmethodiek een uitgelezen moment om een studiedag te organiseren om de praktijkjurist in te wijden in “*the venerable transport law*”.

Voor de organisatie van de studiedag konden de organisatoren dankbaar gebruikmaken van de zeer gewaardeerde medewerking van prof. em. Marc Huybrechts. Met zijn hulp konden we een interuniversitaire medewerking van Belgische en Nederlandse experts verzekeren: prof. em. Marc Huybrechts (K.U.Leuven en UA), prof. dr. Ralph De Wit (VUB en UA) en prof. dr. Eric Van Hooydonk (UGent), die allen deel uitmaken van de Commissie ter herziening van de Belgische zeewet, net als Jef Gorrebeeck van Vanbreda Risk & Benefits. In het kader van de TPR Wisselleerstoel werkten ook prof. mr. Krijn Haak, hoogleraar Handels- en Transportrecht aan de Erasmusuniversiteit Rotterdam en rechter in de kamer van beroep van de Rijnvaartcommissie, en dr. Marian Hoeks mee aan de studiedag. Ten slotte was ook het Centrum voor Rechtsmethodiek zelf vertegenwoordigd, met een lezing van IWT-bursaals drs. Wouter Verheyen.

De studiedag werd ingeleid door prof. Marc Huybrechts met een gesmaakte kritische reflectie over de specificiteit van het (maritieme) vervoerrecht.

De focus van de studiedag betrof de ladingschade. Een veelheid aan rechtsregimes kan daarbij van toepassing zijn, afhankelijk van de vraag of er sprake is van commissie of vervoer, en afhankelijk van de vervoersmodus. Het multimodale karakter van de vervoersovereenkomst is daarbij een complicerende factor. Twee absolute specialisten in de materie, prof. dr. Ralph De Wit en dr. Marian Hoeks, reiken hiertoe een aantal wegwijzers aan naar vigerend en naar toekomstig recht (Rotterdam Rules).

De toepassing van een verdrag impliceert niet automatisch een uniforme oplossing. Zo worden de kernbepalingen van het aansprakelijkheidsregime van het CMR verschillend geïnterpreteerd. Het leek de organisatoren ideaal om dit

thema te laten behandelen door een Belgisch-Nederlands duo. In hun dubbellezing zetten prof. mr. Krijn Haak en drs. Wouter Verheyen uiteen dat contractpartijen aan forumshopping kunnen doen om in een concreet geschil een maximale schadevergoeding te krijgen. Daarbij onderzoeken ze de positie van de Belgische en Nederlandse rechtspraak bij een beroep op overmacht, de vordering tot doorbraak van aansprakelijkheidslimieten en de vergoeding van andere schadeposten dan de zaakschade. Op basis van die analyse maken ze duidelijk wanneer de vervoerder respectievelijk de ladingbelanghebbende er het meeste baat bij heeft om de vordering in België dan wel in Nederland aanhangig te maken. Opdat dat voor de vervoerder, meestal schuldenaar, enig praktisch nut zou hebben, bekijken zij de slaagkansen van een vordering tot verklaring van recht in beide verdragsstaten en onderzoeken zij tot slot arbitrage als alternatief met meer rechtszekerheid.

Terwijl de aansprakelijkheidsregimes geen volledige vergoeding van alle schade garanderen, biedt een transportverzekering een noodzakelijke aanvulling om een maximale vergoeding van de schade te verkrijgen. Prof. em. Marc Huybrechts, jarenlang docent transportverzekeringen, en Jef Gorrebeek, professioneel actief in de transportverzekeringsector, brengen een algemene inleiding in de bijzondere wereld van de transportverzekeringen. Hierbij focussen ze op de ‘alle risico’s’-verzekering, de maritieme polis van Antwerpen 2004 en de Institute Cargo Clause 2004.

Het sluitstuk wordt gebracht door prof. dr. Eric Van Hooydonk, voorzitter van de Commissie tot herziening van de zeewet. Vanuit een eerder sombere schets van *status quaestionis* met een verlies aan concurrentievermogen en de teloorgang van de hele Belgische maritieme cluster wordt voorgesteld om die negatieve cyclus om te keren. De invoering van een nieuwe zeewet speelt daarbij een centrale rol. De eerste fase van dit project betreft de vervanging van het sterk verouderde privaatrechtelijke deel.

Tot slot past een welgemeende felicitatie aan de jonge en dynamische ploeg van Jura Falconis, voor de schitterende organisatie van deze studiedag, waarbij zij meehielpen deze zeer belangrijke rechtstak opnieuw de aandacht te bezorgen die zij aan onze faculteit verdient. Wij hopen dat het de kiem zal zijn voor meer.

Prof. dr. Bernard TILLEMAN
Centrum voor Rechtsmethodiek K.U.Leuven

Drs. Wouter VERHEYEN
IWT-bursaal Centrum voor Rechtsmethodiek K.U.Leuven

INHOUD

<i>Voorwoord</i>	v
------------------------	---

The Rules of Redemption? Of multimodal transport contracts, the Rotterdam Rules and the EU

Marian HOEKS	1
Section 1. The layers of the law	2
Section 2. The structure of the story	5
Section 3. The ‘multimodal’ scope of the CMR.	6
§ 1. ‘Every contract for the carriage of goods by road’	7
§ 2. The ‘pro’ CMR lobby	8
§ 3. Does the international nature of the contract as a whole suffice?	10
§ 4. Or does the road carriage stage itself have to be international?	14
A. Quantum	16
1. The Queen’s Bench	16
2. The Court of Appeal	18
B. The Resolution Bay	20
C. The Godafoss	21
D. BGH 24 June 1987	21
§ 5. The ‘contra’ CMR persuasion	22
A. BGH 17 July 2008	23
§ 6. Article 2 CMR	26
A. Gabriele Wehr	26
Section 4. The impact of the Rotterdam Rules	30
§ 1. The limited network system of Article 26 RR	32
§ 2. The ‘foreign affairs’ provision, Article 82 RR	34
Section 5. The influence of secondary EU law: Article 25 Rome I Regulation. .	36
§ 1. A solution?	39
Section 6. Conclusions	40

De omvang van schadevergoeding onder de CMR in de Nederlandse en Belgische rechtspraak

Krijn HAAK en Wouter VERHEYEN	43
Afdeling 1. Wat aan de orde komt	43
Afdeling 2. Ontheffing van aansprakelijkheid krachtens artikel 17, lid 2 CMR. .	44

§ 1. Nederland: rol overmacht uitgespeeld	44
§ 2. België: Ontheffing van aansprakelijkheid: moeilijk, maar niet onmogelijk?	48
A. Inleiding	48
B. Ontheffing bij ladingdiefstal	49
1. Risico vervoersorganisatie	51
2. Diefstalgevoeligheid van de locatie	52
C. Ontheffing bij aanrijding	54
Afdeling 3. Douanerechten en overige met betrekking tot het vervoer der goederen gemaakte kosten	55
§ 1. Nederland: enge interpretatie	56
§ 2. België: ruime interpretatie	58
§ 3. Conclusie	64
Afdeling 4. Gevolgschade	64
§ 1. Nederland: CMR bevat geen uitputtende regeling	65
§ 2. België: geen uitputtende regeling	67
§ 3. Conclusie	69
Afdeling 5. Bewuste roekeloosheid	69
§ 1. Nederland	69
A. Doorbraak onbereikbaar wegens drempelvoorwaarde	69
B. Bewijs van subjectieve wetenschap op grond van objectieve omstandigheden	75
§ 2. België: van geen met opzet gelijk te stellen fout naar licht opzet?	82
Afdeling 6. Vordering tot verklaring voor recht	85
§ 1. De vordering tot verklaring voor recht in de Nederlandse rechtspraak	85
§ 2. Slaagkans van de vordering tot verklaring voor recht in het Belgische recht	88
Afdeling 7. Fenex-arbitrage	90
Afdeling 8. Conclusie	96
Bijlage: vergelijkende tabel	97
De transportverzekering bij het sluiten van internationale koopcontracten met transportcomponent	
Marc A. HUYBRECHTS	99
Afdeling 1. Het belang van een transportverzekering	99
Afdeling 2. Een ‘alle risico’s’-goederenverzekering	100
Afdeling 3. Oorsprong van de maritieme verzekering	102
Afdeling 4. Kenmerken van een maritieme verzekering	103
Afdeling 5. Wettelijke bronnen	104
§ 1. Belgische wetgeving	104
§ 2. Internationale verdragen inzake transportverzekeringen	106

Aandachtspunten bij het aangaan van een transportverzekering	
Jef GORREBEECK	109
Inleiding	109
Afdeling 1. Verzekerd voorwerp	110
Afdeling 2. Verzekerbaar belang	114
Afdeling 3. Plaats- en tijdsdimensie van de goederenverzekering.....	120
Afdeling 4. Verzekeringsvoorwaarden	128
Besluit	140

